

ANDRZEJ STELMACH

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ORCID ID 0000-0002-3747-0466

PIOTR CHROBAK

Uniwersytet Szczeciński

ORCID ID 0000-0002-6408-9396

KANDYDACI PLATFORMY OBYWATELSKIEJ RP ORAZ PRAWA I SPRAWIEDLIWOŚCI NA PREZYDENTÓW MIAST W KALISZU I KONINIE. „LOKOMOTYWY WYBORCZE” CZY BENEFICJENCI PARTYJNEGO SZYLDU?

WSTĘP

Od elekcji z 2002 r., podczas której po raz pierwszy odbyły się bezpośrednie wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, kampania prezydencka zdecydowanie zdominowała kampanie do rad miast i do sejmików województw. W większości przypadków kandydaci na prezydenta zaczęli nadawać ton rywalizacji samorządowej swoich komitetów¹. Wydaje się, że od tego, kto został kandydatem na prezydenta i jak poprowadził swoją kampanię, w dużej mierze zależał wynik jego komitetu do rady miasta oraz w pewnym stopniu do sejmiku.

Artykuł dotyczy kandydatów na prezydentów miast w bezpośrednich wyborach z lat 2002-2018 w Wielkopolsce wschodniej. Analizie poddano ugrupowania, które od wyborów parlamentarnych z 2005 r. cieszą się największą popularnością w skali kraju, czyli Platformę Obywatelską Rzeczypospolitej Polskiej (PO RP) oraz Prawo i Sprawiedliwość (PiS), które niekiedy brały udział w wyborach w różnych konfiguracjach koalicyjnych. W artykule wykorzystano metodę analizy porównawczej. Celem artykułu było sprawdzenie: 1) czy Platforma i PiS dobrze dobierały kandydatów na prezydentów miast; 2) czy ubieganie się przez kandydata na prezydenta o mandat w radzie miasta zapewniało większą liczbę mandatów w okręgu wyborczym, z którego startował; 3) czy wyborcy, jeżeli zdecydowali oddać głos na kandydata z PO RP lub PiS na prezydenta, również zagłosowali na któregoś z kandydatów tej partii do rady miasta (lub odwrotnie)?

Aby sprawdzić, czy Platforma i PiS dobrze dobierały kandydatów na prezydenta miasta, przeanalizowano, kto cieszył się większym poparciem wśród elektoratu PO RP i PiS, kandydat na prezydenta czy komitet do rady miasta. Porównano różnicę oddanych

¹ P. Chrobak, *Wybory samorządowe w Szczecinie na tle Pomorza Zachodniego w latach 1990-2010. Preferencje wyborcze mieszkańców regionu zachodniopomorskiego*, Szczecin 2014, s. 474-478.

głosów² na kandydata na prezydenta oraz na komitet do rady miasta, w poszczególnych elekcjach w danym mieście, a także między poszczególnymi miastami, zaczynając od pierwszych bezpośrednich wyborów prezydentów miast z 2002 r.

Jeżeli liczba głosów między kandydatem na prezydenta a komitetem do rady miasta była podobna, to można stwierdzić, że był prawidłowo dobrany, gdyż osoby głosujące na komitet Platformy lub PiS, najprawdopodobniej oddały także głos na kandydata z tej partii na prezydenta. W przypadku uzyskania przez pretendenta do stanowiska prezydenta większej liczby głosów oznaczało to, że potrafił on pozyskać nie tylko wyborców Platformy lub PiS głosujących na komitet do rady miasta, ale także osoby, które poparły kandydatów do rady miasta z innych konkurencyjnych komitetów.

Z kolei, w celu sprawdzenia czy ubieganie się przez kandydata na prezydenta o mandat w radzie miasta zapewniało większą liczbę mandatów w okręgu wyborczym, w którym startował, porównano ilość zdobytych mandatów przez komitety Platformy i PiS we wszystkich okręgach wyborczych w poszczególnych miastach, podczas wszystkich elekcji od 2002 r.

Ponadto porównanie poparcia między kandydatem na prezydenta a komitetem do rady miasta pozwoliło sprawdzić, czy wyborcy głosujący na kandydata z Platformy lub PiS na prezydenta, również zagłosowali na któregoś z kandydatów tej partii do rady miasta (lub odwrotnie). Jeżeli kandydat na prezydenta zdobył podobną liczbę głosów co komitet do rady miasta, to można założyć, że wyborcy oddawali głosy na kandydata na prezydenta i do rady miasta z tego samego komitetu. Z kolei w sytuacji, gdy liczba głosów się różniła, oznaczało to, że wyborcy podejmując decyzję, kogo poprą w wyborach na prezydenta i do rady miasta, nie kierowali się głównie szyldem partyjnym, tylko brali pod uwagę inne czynniki (ich ustalenie wymaga przeprowadzenia osobnych badań) powodujące, że oddawali głos na kandydata na prezydenta i do rady miasta z różnych konkurencyjnych komitetów wyborczych.

Wszystko to pozwoliło sprawdzić, czy decyzje władz lokalnych z poszczególnych miast oraz regionalnych PO RP oraz PiS, co do wyboru kandydata na prezydenta, były korzystne dla partii. Natomiast w artykule nie przeanalizowano sposobu wyłaniania kandydatów PO RP i PiS na prezydentów miast, prowadzenia kampanii wyborczych oraz przyczyn sukcesu lub porażki poszczególnych kandydatów na prezydentów, a także komitetów tej partii zabiegających o swoją reprezentację w poszczególnych radach miast.

ZNACZENIE DOBORU KANDYDATÓW W WYBORACH NA PREZYDENTÓW MIAST

W przypadku dominacji liderów partyjnych podczas elekcji parlamentarnych mówi się o personalizacji, a w odniesieniu do kandydatów na prezydenta miasta, o prezydenccjalizacji kampanii samorządowych³. Dlatego wydaje się, że dobranie odpowiedniego kandydata na prezydenta powinno mieć kluczowe znaczenie. Jeżeli taki pretendent

² Analizę oparto głównie na tym, ile procent głosów uzyskali kandydaci oraz komitety, gdyż dane wyrażone w procentach były mniej narażone na zniekształcenie ze względu na różny poziom frekwencji wyborczej, jaki występował w poszczególnych miastach oraz elekcjach.

³ K. Kowalczyk, *Prezydenccjalizacja wyborów samorządowych w Szczecinie w 2010 r.*, [w:] *Partyjnie czy bezpartyjnie. Szkice o zdobywaniu władzy lokalnej*, red. M. Drzonek, Szczecin 2014, s. 44-45; W. Peszyński, *Zjawisko prezydenccjalizacji kampanii samorządowych. Przykład wyborów 2010 roku w województwie kujawsko-pomorskim*, [w:] *Media i marketing polityczny*, red. M. Jeziński, W. Peszyński, A. Seklecka, Toruń 2012, s. 204-205.

uzyska mniejsze poparcie w wyborach prezydenckich, niż liczba głosów, jaką otrzymał komitet do rady miasta, będzie to świadczyło o słabości takiej kandydatury⁴, jak i o nieodpowiednim doborze kandydata przez lokalne władze partii. Należy zaznaczyć, że niektórzy kandydaci na prezydenta początkowo startują z komitetów partyjnych, a o reelekcję ubiegają się już z własnych⁵. Dlatego jednym z utrudnień w badaniu preferencji wyborczych jest czasami trudna do określenia przynależność polityczna/partyjna kandydatów, zwłaszcza jeżeli ci partyjni zaczynają udawać bezpartyjnych⁶.

Według Jarosława Flisa, samo miejsce na liście do rady miasta nie jest decydującym czynnikiem zdobycia mandatu⁷, a wkład wyniku lidera listy do wyniku komitetu często bywa przeceniany. Z kolei za rzadko zwraca się uwagę na rolę wyników kandydatów lokalnych z dalszych miejsc na liście⁸. Dlatego zbadano, czy kandydaci na prezydentów brali udział w wyborach do rad miast, jaki procent głosów mieli w głosach uzyskanych przez listę oraz jaki wynik uzyskiwali względem listy i na tle pozostałych kandydatów komitetu.

WYBORY W KALISZU

W 2002 r. w wyborach do Rady Miasta Kalisza (RMKa) zarówno PO RP jak i PiS nie utworzyły komitetów wyborczych, ani nie wystawiły kandydatów na prezydenta miasta pod własnym szyldem⁹. Nie powstał także koalicyjny komitet, tzw. POPiS, wzorem dużych miast, w których obie partie łączyły siły, aby wzmocnić swoją pozycję w rywalizacji z koalicją Sojusz Lewicy Demokratycznej – Unia Pracy (SLD-UP). W Kaliszu, na 11 komitetów, tylko dwa występowały pod szyldem partyjnym: wspomniany SLD-UP oraz Samoobrona RP¹⁰.

Dopiero podczas elekcji w 2006 r. zarówno Platforma jak i PiS utworzyły już własne komitety (przypomnijmy, że po wyborach parlamentarnych i na Prezydenta RP w 2005 r. o koalicji PO-PiS nie było już mowy, gdyż od tego momentu oba ugrupowania pozostają

⁴ M. Drzonek, *Wskaźniki badania pozycji politycznej „wiecznych prezydentów”*, „Acta Politica”, 2015, nr 33, s. 99-100.

⁵ M. Musiał-Karg, *Partijnie czy niepartijnie? Wybory samorządowe w woj. lubuskim, pomorskim oraz wielkopolskim*, [w:] *Partijnie czy...*, s. 43.

⁶ R. Matyja, *Zachowania wyborcze mieszkańców miast w latach 1990-2015 a afiliacje polityczne ich prezydentów po 2002 roku*, „Acta Politica”, nr 33, 2015, s. 21.

⁷ J. Flis, *Głos preferencyjny – złudzenie wyboru*, [w:] *Oblicza polskiego systemu politycznego*, red. B. Krauz-Mozer, K. Sobolewska-Myślik, Toruń 2007, s. 75-77, 90.

⁸ J. Flis, *Złudzenia wyboru*, Kraków 2014, s. 329-330, 340.

⁹ Wyniki wyborów na prezydenta Kalisza w 2002 r.: a) I tura: 1) Zbigniew Włodarek (KKW SLD-UP) – 23,99%, 2) Janusz Pęcherz (KKW Samorządny Kalisz) – 18,60%, 3) Wojciech Bachor (KWW „Naprzód Kalisz”) – 16,14%, 4) Ewa Bąkowska (KWW „7 Dni Kalisza”) – 9,82%, 5) Wincenty Pawlaczek (KWW Kaliskie Porozumienie Samorządowe „Przymierze”) – 8,30%, 6) Józef Rogacki (KWW Wspólnota Obywatelska) – 7,81%, 7) Grzegorz Kuświk (KW Samoobrona RP) – 7,37%, 8) Grażyna Goździewicz (KWW „Razem dla Rozwoju”) – 5,05%, 9) Aneta Rosiak (KWW Moje Miasto – Mój Dom) – 2,92%; b) II tura: 1) J. Pęcherz – 61,74%, 2) Z. Włodarek – 38,26%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

¹⁰ Wyniki wyborów do RMKa w 2002 r.: 1) KKW SLD-UP – 10 mandatów, 2) KW Stowarzyszenia P.N. „Wszystko dla Kalisza” – 5, 3) KWW „Naprzód Kalisz” – 3, 4) KWW Kaliskie Porozumienie Samorządowe „Przymierze” – 3, 5) KW Samoobrona RP – 2, 6) KWW Samorządny Kalisz – 2, 7) KWW „7 Dni Kalisza” – 0, 8) KWW Moje Miasto – Mój Dom – 0, 9) KWW „Razem dla Rozwoju” – 0, 10) KWW Wspólnota Obywatelska – 0, 11) KWW Antyklerykalna Polska – 0. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

wobec siebie nastawione bardzo konfrontacyjnie). Platforma przez trzy kolejne elekcje tworzyła własny komitet – KW PO RP. Do walki o stanowisko prezydenta zawsze wystawiano członków partii. W 2006 r. pretendentem został Witold Sitarz, który zajął 2 miejsce na 5 kandydatów. Jednak druga tura się nie odbyła, gdyż Janusz Pęcherz (KWW „Samorządny Kalisz”) uzyskał w pierwszym głosowaniu 70,16% głosów¹¹. Natomiast komitet PO RP w wyborach do RMKa także zajął 2 miejsce (ustępując jedynie KWW „Samorządny Kalisz”), wprowadzając 5 radnych (na 25 mandatów), tyle samo co komitety PiS oraz Stowarzyszenia P.N. „Wszystko dla Kalisza”¹². W. Sitarz ubiegał się także o mandat w RMKa. Startując z pierwszego miejsca w okręgu nr 2, uzyskał najlepszy wynik na liście (43,72%), zdobywając mandat. Jednak na tle pozostałych pretendentów z komitetu był dopiero trzeci¹³.

Od 2006 r. we wszystkich kolejnych elekcjach PiS zakładał własny komitet – KW PiS. Kandydatem na prezydenta został bezpartyjny Włodzimierz Muth, który zajął 3 miejsce, podobnie jak komitet PiS w wyborach do RMKa, zdobywając wspomniane 5 mandatów. W. Muth ubiegał się również o mandat w radzie miasta. Startując jako lider w okręgu nr 5, uzyskał zarówno najlepszy wynik na liście (40,59%) jak i spośród wszystkich kandydatów komitetu¹⁴.

W 2010 r. KW PO RP wystawił Grzegorza Sapińskiego, który zajął 3 miejsce na 5 kandydatów¹⁵, mimo że w wyborach do RMKa komitet Platformy zajął pierwsze miejsce, wprowadzając 6 radnych. Podobnie jak KWW „Samorządny Kalisz”¹⁶ Grzegorz Sapiński ubiegał się także o mandat w radzie miasta. Startując z pierwszego miejsca w okręgu nr 1, uzyskał najlepszy wynik na liście (37,37%) oraz 2 miejsce spośród wszystkich kandydatów komitetu¹⁷.

¹¹ Wyniki wyborów prezydenta Kalisza w 2006 r.: 1) J. Pęcherz (KWW „Samorządny Kalisz”) – 70,16%, 2) W. Sitarz (KW PO RP) – 11,48%, 3) W. Muth (KW PiS) – 10,15%, 4) E. Bąkowska (KW Samoobrona RP) – 5,19%, 5) Andrzej Ordziejewski (KKW LiD) – 3,02%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

¹² Wyniki wyborów do RMKa w 2006 r.: 1) KWW „Samorządny Kalisz” – 6 mandatów, 2) KW PO RP – 5, 3) KW PiS – 5, 4) KW Stowarzyszenia P.N. „Wszystko dla Kalisza” – 5, 5) KKW LiD – 2, 6) KW Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kaliskiej – 2, 7) KWW Kaliska Inicjatywa Obywatelska – 0, 8) KW Samoobrona RP – 0, 9) KW LPR – 0. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

¹³ Procent głosów w skali listy kandydatów PO RP, którzy zdobyli mandat w 2006 r.: okręg nr 1 G. Sapiński (417 głosów) – 38,29%, okręg nr 2 W. Sitarz (533) – 43,72%, okręg nr 3 Dariusz Grodziński (505) – 44,65%, okręg nr 4 Paweł Gołębiak (472) – 28,11%, okręg nr 5 Radosław Kołaciński (623) – 47,96%. Źródło: www.pkw.gov.pl.

¹⁴ Procent głosów w skali listy kandydatów PiS, którzy zdobyli mandat w 2006 r.: okręg nr 1 Roman Piotrowski (275 głosów) – 25,89%, okręg nr 2 Andrzej Plichta (326) – 19,73%, okręg nr 3 Bogdan Nowacki (466) – 38,90%, okręg nr 4 Filip Żelazny (463) – 34,40%, okręg nr 5 W. Muth (589) – 40,59%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

¹⁵ Wyniki wyborów prezydenta Kalisza w 2010 r.: 1) J. Pęcherz (KWW „Samorządny Kalisz”) – 50,98%, 2) A. Rogacki (KW PiS) – 18,59%, 3) G. Sapiński (KW PO RP) – 18,08%, 4) Tomasz Grochowski (KW SLD) – 10,42%, 5) Józef Gola (KWW Nowoczesny Kalisz) – 1,93%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

¹⁶ Wyniki wyborów do RMKa w 2010 r.: 1) KW PO RP – 6 mandatów, 2) KWW „Samorządny Kalisz” – 6, 3) KW SLD – 5, 4) KW PiS – 4, 5) KW Stowarzyszenie „Wszystko dla Kalisza im. prof. Jerzego Rubińskiego” – 4, 6) KWW Nowoczesny Kalisz – 0, 7) KWW Przyszłość Polski – 0. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

¹⁷ Procent głosów w skali listy kandydatów PO RP, którzy zdobyli mandat w 2010 r.: okręg nr 1 G. Sapiński (595 głosów) – 37,37%, okręg nr 2 Sławomir Chrzanowski (479) – 30,13%, okręg nr 3 D. Grodziński (560) – 36,70%, okręg nr 4 Michał Niemiec (767) – 33,45% i P. Gołębiak (549) – 23,94%, okręg nr 5 R. Kołaciński (672) – 40,29%. Źródło: PKW, www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

Natomiast pretendentem KW PiS na prezydenta został Adam Rogacki, zajmując 2 miejsce, co było wynikiem dużo lepszym niż KW PiS do RMKa, który zajął dopiero 4 lokatę, wprowadzając 4 radnych (podobnie jak KW Stowarzyszenie „Wszystko dla Kalisza im. prof. Jerzego Rubińskiego”). Jednak ponowne głosowanie nie odbyło się, gdyż J. Pęcherz (KWW „Samorządny Kalisz”) uzyskał reelekcję już w pierwszej turze. Adam Rogacki będąc wówczas posłem, nie walczył o mandat radnego.

W 2014 r. KW PO RP zajął 2 miejsce w RMKa, zdobywając 5 mandatów¹⁸. W tej elekcji Platforma nie wystawiła własnego kandydata na prezydenta. Natomiast G. Sapiński, pretendent z poprzednich wyborów, po tym jak w wyniku konfliktu w kaliskich strukturach Platformy w marcu 2014 r. został wykluczony z partii¹⁹, w 2014 r. z powodzeniem ubiegał się o stanowisko prezydenta, startując z własnego komitetu KWW Wspólny Kalisz (w ponownym głosowaniu uzyskał 60,29% głosów)²⁰.

Z kolei kandydatem KW PiS został Andrzej Plichta, który zajął ostatnie 4 miejsce. Warto zaznaczyć, że sam komitet uzyskał najlepszy wynik do RMKa wprowadzając 5 radnych. Andrzej Plichta ubiegał się także o mandat w RMKa. Startując z pierwszego miejsca w okręgu nr 2, uzyskał zarówno najlepszy wynik na liście (66,79%) jak i ze wszystkich kandydatów komitetu²¹.

Podczas wyborów w 2018 r. Platforma utworzyła koalicję KKW Platforma/Nowoczesna Koalicja Obywatelska (KKW PNKO). Kandydatem został Dariusz Grodziński, który zajął 2 miejsce na 8 kandydatów, jednak w drugiej turze nie odniósł sukcesu. W wyborach do rady miasta KKW PNKO uzyskał najlepszy wynik, zdobywając 8 mandatów²². D. Grodziński z powodzeniem ubiegał się o mandat w RMKa. Startując z pierwszego miejsca w okręgu nr 4, uzyskał zarówno najlepszy wynik na liście (63,26%), jak i spośród wszystkich pretendentów komitetu²³.

Warto zaznaczyć, że ubiegający się bez powodzenia o reelekcję G. Sapiński, ponownie startował z własnego komitetu tym razem KWW Grzegorza Sapińskiego – Bezpartyjni, mimo że należał do partii Porozumienie²⁴.

¹⁸ Wyniki wyborów do RMKa w 2014 r.: 1) KW PiS – 5 mandatów, 2) KW PO RP – 5, 3) KWW Wspólny Kalisz – 4, 4) KW Wszystko dla Kalisza – 5, 5) KKW SLD Lewica Razem – 5, 6) KWW „Samorządny Kalisz” – 1. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

¹⁹ *jav, Przegląd prasy. Galeria Amber i radny wykluczony z PO*, www.wkaliszu.pl, 26.03.2014.

²⁰ Wyniki wyborów prezydenta Kalisza w 2014 r.: a) I tura: 1) J. Pęcherz (KWW „Samorządny Kalisz”) – 33,11%, 2) G. Sapiński (KWW Wspólny Kalisz) – 30,49%, 3) Karolina Pawliczak (KKW SLD LR) – 21,86%, 4) A. Plichta (KW PiS) – 14,55%; b) II tura: 1) G. Sapiński – 60,29%, 2) J. Pęcherz – 39,71%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

²¹ Procent głosów w skali listy kandydatów PiS, którzy zdobyli mandat w 2014 r.: okręg nr 1 R. Piotrowski (329 głosów) – 31,63%, okręg nr 2 A. Plichta (903) – 66,79%, okręg nr 3 Tadeusz Skarzyński (443) – 38,69%, okręg nr 4 Adam Koszada (567) – 41,78%, okręg nr 5 Artur Kijewski (582) – 44,33%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

²² Wyniki wyborów do RMKa w 2018 r.: 1) KKW PNKO – 8 mandatów, 2) KW PiS – 7, 3) KWW Wszystko i Samorządny Zgodnie dla Kalisza – 5, 4) KKW SLD Lewica Razem – 3, 5) KWW Grzegorza Sapińskiego – Bezpartyjni – 0, 6) KW Stowarzyszenie „Tu i Teraz” – 0, 7) KWW Kaliszanie Piotr Kościelny – 0, 8) KWW Kukiz’15 – 0. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

²³ Procent głosów w skali listy kandydatów PO RP, którzy zdobyli mandat w 2018 r.: okręg nr 1 Eskan Darwich (1 305 głosów) – 58,60% i Magdalena Walczak (335) – 15,04%, okręg nr 2 S. Chrzanowski (901) – 46,68% i Piotr Mroziński (283) – 14,66%, okręg nr 3 Radosław Kołaciński (1 260) – 45,52% i Barbara Oliwiecka (971) – 35,08%, okręg nr 4 D. Grodziński (1 820) – 63,26% i Marcin Małecki (523) – 18,18%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

²⁴ Wyniki wyborów prezydenta Kalisza w 2018 r.: a) I tura: 1) Krystian Kinastowski (KWW Wszystko i Samorządny Zgodnie Dla Kalisza) – 21,34%, 2) D. Grodziński (KKW PNKO) – 19,95%, 3) P.

Natomiast KW PiS wystawił Piotra Kaletę, który zajął 3 miejsce. Sam komitet zajął 2 miejsce w RMKa, wprowadzając 7 radnych. Kandydat na prezydenta pełniąc w tym czasie mandat poselski, nie ubiegał się o miejsce w RMKa. Wyniki wyborów komitetów PO RP oraz PiS wraz z ich kandydatami na prezydenta Kalisza w latach 2002-2018 przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Wyniki komitetów tworzonych lub współtworzonych przez PO RP i PiS do RMKa i ich kandydatów na prezydenta Kalisza w I turze z lat 2002-2018.

Rok	Nazwa komitetu		Imię i nazwisko oraz wyniki kandydata na prezydenta						
	Wynik komitetu		W wyborach na prezydenta					W wyborach do rady miasta	
	Liczba głosów komitetu	% głosów komitetu	Liczba głosów	% głosów	Różnica głosów odnośnie komitetu	Wynik w I turze/ ilość kandydatów	Różnica głosów w % między kandydatem a komitetem	Liczba głosów na liście	% głosów w skali listy
Platforma Obywatelska RP									
2002	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	KW PO RP		Witold Sitarz						
	6 417	18,51	4 133	11,48	-2 284	2/5	-35,59	533	43,72
2010	KW PO RP		Grzegorz Sapiński						
	8 669	25,37	6 392	18,08	-2 277	3/5	-26,27	595	37,37
2014	KW PO RP		-						
	5 773	18,82	-	-	-	-	-	-	-
2018	KKW PN KO		Dariusz Grodziński						
	9 802	23,88	8 350	19,95	-1 452	2/8	-14,81	1 820	63,26
Prawo i Sprawiedliwość									
2002	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	KW PiS		Włodzimierz Muth						
	6 253	18,03	3 652	10,15	-2 601	3/5	-41,60	589	40,59
2010	KW PiS		Adam Rogacki						
	5 176	15,15	6 569	18,59	+1 393	2/5	26,91	-	-
2014	KW PiS		Andrzej Plichta						
	6 207	20,23	4 883	14,55	-1 324	4/4	-21,33	903	66,79
2018	KW PiS		Piotr Kaleta						
	8 669	21,12	7 851	18,76	-818	3/8	-9,44	-	-

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych PKW, [dostęp: 05.01.2024].

Kaleta (KW PiS) – 18,76%, 4) K. Pawliczak (KKW SLD LR) – 16,82%, 5) Zbigniew Maj (KW Stowarzyszenie „Tu i Teraz”) – 9,43%, 6) G. Sapiński (KWW Grzegorza Sapińskiego – Bezpartyjni) – 8,15%, 7) P. Kościelny (KWW Kaliszanie Piotr Kościelny) – 3,79%, 8) Jerzy Kozłowski (KWW Kukiz’15) – 1,76%; b) II tura: 1) K. Kinastowski – 63,50%, 2) D. Grodziński – 36,50%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

WYBORY W KONINIE

Podobnie jak w Kaliszu, także w Koninie w 2002 r. podczas elekcji do Rady Miasta Konina (RMKo) zarówno PO RP jak i PiS nie utworzyły komitetów wyborczych pod własną nazwą (nie powstała również koalicja POPiS), ani nie wystawiły własnych kandydatów na prezydenta miasta²⁵. W Koninie, na 4 zarejestrowane komitety, podobnie jak w Kaliszu, tylko SLD-UP oraz Samoobrona RP występowały pod własnym szyldem²⁶.

Od 2006 r. Platforma przez trzy kolejne elekcje zakładała własny komitet – KW PO RP, którego kandydatami na prezydenta zostawali tylko członkowie tej partii. W 2006 r. wystawiono Małgorzatę Waszak, która zajęła 2 miejsce na 5 kandydatów. Jednak w ponownym głosowaniu przegrała z Kazimierzem Pałaszem z KKW SLD+SD-PL+PD+UP – Lewica i Demokraci (LiD)²⁷. Z kolei do RMKo Platforma uzyskała najlepszy wynik wprowadzając 9 radnych²⁸. M. Waszak ubiegała się także o mandat w radzie miasta. Startując z pierwszego miejsca w okręgu nr 4, uzyskała najlepszy wynik na liście (39,53%) lecz dopiero 3 miejsce w odniesieniu do wszystkich kandydatów komitetu²⁹.

Z kolei PiS od 2006 r. we wszystkich wyborach tworzyło komitet pod własną nazwą – KW PiS, wystawiając tylko członków partii do rywalizacji o stanowisko prezydenta. Mariola Rakiewicz zajęła przedostatnie 4 miejsce, a KW PiS uzyskała 3 lokatę w RMKo, wprowadzając 4 radnych (tyle samo co KWW Wasz Konin). M. Rakiewicz rywalizowała również o mandat w radzie miasta. Startując z pierwszego miejsca w okręgu nr 3, uzyskała zarówno najlepszy wynik na liście (43,76%) jak i ze wszystkich kandydatów komitetu³⁰.

W 2010 r. KW PO RP wystawił Wiesława Steinke, który zajął 1 miejsce na 5 pretendentów. Jednak w ponownym głosowaniu przegrał z kandydatem z KW SLD Józefem Nowickim³¹. Z kolei do RMKo komitet Platformy zdobył najwięcej głosów, wprowadza-

²⁵ Wyniki wyborów na prezydenta Konina w 2002 r.: 1) K. Pałasz (KKW SLD-UP) – 53,90%, 2) Marek Waszkowiak (KWW „Wasz Konin”) – 34,43%, 3) Bogdan Boroński (KWW „Prawo i Rodzina” w Koninie) – 5,98%, 4) Grzegorz Lewandowski (KW Samoobrona RP) – 5,69%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

²⁶ Wyniki wyborów do RMKo w 2002 r.: 1) KKW SLD-UP – 14 mandatów, 2) KWW „Wasz Konin” – 9, 3) KW Samoobrona RP – 0, 4) KWW „Prawo i Rodzina” w Koninie – 0. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

²⁷ Wyniki wyborów na prezydenta Konina w 2006 r.: a) I tura: 1) K. Pałasz (KKW LiD) – 45,56%, 2) M. Waszak (KW PO RP) – 20,76%, 3) Monika Henke (KWW Obywateli Ziemi Konińskiej) – 16,22%, 4) M. Rakiewicz (KW PiS) – 14,90%, 5) Alfred Budner (KW Samoobrona RP) – 2,56%; b) II tura: 1) K. Pałasz – 56,04%, 2) M. Waszak – 43,96%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

²⁸ Wyniki wyborów do RMKo w 2006 r.: 1) KW PO RP – 9 mandatów, 2) KKW LiD – 6, 3) KW PiS – 4, 4) KWW Wasz Konin – 4, 5) KWW Obywateli Ziemi Konińskiej – 0, 6) KWW Demokraci – 0, 7) KW Samoobrona RP – 0, 8) KWW Młodzi dla Konina – 0, 9) KWW Konin dla Młodych – 0, 10) KWW IZBA – 0, 11) KWW Forum Samorządowe Konin – 0, 12) KWW Konin Północ – 0. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

²⁹ Procent głosów w skali listy kandydatów PO RP, którzy zdobyli mandat w 2006 r.: okręg nr 1 Kazimierz Lipiński (421 głosów) – 29,50% i Zdzisław Strzech (277) – 19,41%, okręg nr 2 Wiesław Steinke (1344) – 52,73%, Piotr Florek (333) – 13,06% i Janusz Zawilski (220) – 8,63%, okręg nr 3 Piotr Korytkowski (570) – 41,12%, okręg nr 4 M. Waszak (789) – 39,53%, Maciej Zajac (337) – 16,88% i Marek Cieślak (207) – 10,37%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

³⁰ Procent głosów w skali listy kandydatów PiS, którzy zdobyli mandat w 2006 r.: okręg nr 1 Dariusz Wilczewski (375 głosów) – 34,31%, okręg nr 2 Zenon Chojnacki (390) – 24,48%, okręg nr 3 M. Rakiewicz (536) – 43,76%, okręg nr 4 Michał Gościński (494) – 41,44%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

³¹ Wyniki wyborów na prezydenta Konina w 2010 r.: a) I tura: 1) W. Steinke (KW PO RP) – 38,56%, 2) J. Nowicki (KW SLD) – 28,17%, 3) M. Waszkowiak (KW PiS) – 24,33%, 4) D. Wilczewski

jąc 11 przedstawicieli³². Steinke ubiegał się z powodzeniem o mandat w radzie miasta. Startując z pierwszego miejsca w okręgu nr 2, uzyskał najlepszy wynik zarówno na liście (42,45%) oraz ze wszystkich kandydatów komitetu³³.

Kandydatem PiS został Marek Waszkowiak, który ulokował się na 3 pozycji. Natomiast KW PiS zajął ponownie 3 miejsce w RMKo, kolejny raz zdobywając 4 mandaty. Waszkowiak startował także do RMKo. Z pierwszego miejsca w okręgu nr 1, uzyskał najlepszy wynik zarówno na liście (49,58% w skali listy), jak i ze wszystkich pretendentów komitetu³⁴.

W 2014 r. Platforma, podobnie jak w 2006 r., wystawiła M. Waszak, która także tym razem zajęła 2 miejsce (na 7 kandydatów), przegrywając w drugiej turze z ubiegającym się o reelekcję J. Nowickim z KKW SLD Lewica Razem³⁵. Natomiast KW PO RP po raz trzeci z rzędu uzyskał największe poparcie do RMKo, zdobywając 9 mandatów, tyle co zajmujący drugie miejsce PiS³⁶. Jednak w tej elekcji M. Waszak nie ubiegała się o mandat w RMKo, gdyż z powodzeniem startowała do Sejmiku Wielkopolskiego.

Z kolei KW PiS ponownie zgłosił kandydaturę M. Waszkowiaka, który tak jak w 2010 r. wywalczył 3 miejsce. Natomiast komitet PiS zajął 2 miejsce w RMKo, uzyskując wspomniane 9 miejsc. Marek Waszkowiak ubiegał się o reelekcję w RMKo. Ponownie startując z pierwszego miejsca w okręgu nr 1, uzyskał najlepszy wynik na liście (39,39%), jednak dopiero 3 lokatę ze wszystkich kandydatów komitetu³⁷.

Jak już wspomniano, w 2018 r. Platforma współtworzyła KKW PNKO, który wystawił członka PO RP Piotra Korytkowskiego. Zajął on 2 miejsce na 6 kandydatów, a w drugiej turze pokonał kandydata PiS, tym samym zostając prezydentem³⁸. Z kolei

(KWW Koniński Klub Samorządowy) – 6,59%, 5) Sławomir Matysiak (KW PSL) – 2,36%; b) II tura: 1) J. Nowicki – 53,57%, 2) W. Steinke – 46,43%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

³² Wyniki wyborów do RMKo w 2010 r.: 1) KW PO RP – 11 mandatów, 2) KW SLD – 7, 3) KW PiS – 4, 4) KWW Koniński Klub Samorządowy – 1, 5) KW PSL – 0, 6) KWW Magdaleny Frąckowiak – 0. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

³³ Procent głosów w skali listy kandydatów PO RP, którzy zdobyli mandat w 2010 r.: okręg nr 1 M. Cieślak (447 głosów) – 19,49%, Zdzisław Strzech (398) – 17,36% i Kazimierz Lipiński (369) – 16,09%, okręg nr 2 W. Steinke (1412) – 42,45%, Janusz Zawilski (330) – 9,92% i Urszula Maciaszek (305) – 9,17%, okręg nr 3 P. Korytkowski (541) – 30,38% i Elżbieta Siudaj-Pogodska (400) – 22,46%, okręg nr 4 M. Waszak (875) – 38,56%, M. Cieślak (564) – 24,86% i Marcin Sypniewski (146) – 6,43%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

³⁴ Procent głosów w skali listy kandydatów PiS, którzy zdobyli mandat w 2010 r.: okręg nr 1 Marek Waszkowiak (590 głosów) – 49,58%, okręg nr 2 Zenon Chojnacki (474) – 25,57% i Zofia Itman (406) – 21,90%, okręg nr 4 Ryszard Białkowski (371) – 29,82%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

³⁵ Wyniki wyborów na prezydenta Konina w 2014 r.: a) I tura: 1) J. Nowicki (KKW SLD LR) – 29,10%, 2) M. Waszak (KW PO RP) – 21,26%, 3) M. Waszkowiak (KW PiS) – 16,91%, 4) Marcin Szubert (KWW Dla Konina) – 11,52%, 5) D. Wilczewski (KWW Koniński Klub Samorządowy) – 8,94%, 6) Przemysław Dudek (KWW „Porozumienie Prawicy”) – 8,77%, 7) Dariusz Rutecki (KWW Bezpартyjny Konin) – 3,49%; b) II tura: 1) J. Nowicki – 52,24%, 2) M. Waszak – 47,76%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

³⁶ Wyniki wyborów do RMKo w 2014 r.: 1) KW PO RP – 9 mandatów, 2) KW PiS – 9, 3) KKW SLD LR – 5, 4) KWW Dla Konina – 0, 5) KWW Koniński Klub Samorządowy – 0, 6) KWW „Porozumienie Prawicy” – 0, 7) KWW Bezpартyjny Konin – 0. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

³⁷ Procent głosów w skali listy kandydatów PiS, którzy zdobyli mandat w 2014 r.: okręg nr 1 M. Waszkowiak (520 głosów) – 39,39% i Sławomir Lachowicz (179) – 13,56%, okręg nr 2 Z. Chojnacki (527) – 25,46%, Karol Skoczylas (518) – 25,02% i Krystian Majewski (238) – 11,50%, okręg nr 3 Anna Kurzawa (609) – 47,21% i Jan Majdziński (235) – 18,22%, okręg nr 4 Michał Kotlarski (745) – 51,95% i Sebastian Górecki (174) – 12,13%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

³⁸ Wyniki wyborów na prezydenta Konina w 2018 r.: a) I tura: 1) Z. Chojnacki (KW PiS) – 30,48%, 2) P. Korytkowski (KKW PNKO) – 24,53%, 3) J. Nowicki (KKW SLD LR) – 19,83%, 4) Damian Kruczkowski (KWW Zmieniamy Konin) – 11,92%, 5) M. Kotlarski (KWW Konin Miastem na Tak!

komitet PNKO zajął drugą lokatę w RMKo, zdobywając 9 mandatów, tyle co zwycięski komitet PiS³⁹. Korytkowski walczył o mandat w RMKo. Z pierwszego miejsca w okręgu nr 3, uzyskał najlepszy wynik na liście (49,70%) oraz 2 pozycję w odniesieniu do wszystkich kandydatów komitetu⁴⁰.

Pretendentem KW PiS został Zenon Chojnacki, który mimo że zajął 1 miejsce, to jednak przegrał w ponownym głosowaniu z kandydatem PNKO. Natomiast komitet PiS po raz pierwszy wygrał wybory do RMKo, wprowadzając 9 radnych. Z. Chojnacki ubiegał się też o mandat w radzie miasta. Startując z pierwszego miejsca w okręgu nr 2, uzyskał zarówno najlepszy wynik na liście (52,18%), jak i ze wszystkich kandydatów komitetu⁴¹. Wyniki wyborów komitetów PO RP oraz PiS wraz z ich kandydatami na prezydenta Konina w latach 2002-2018 przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Wyniki komitetów tworzonych lub współtworzonych przez PO RP i PiS do RMKo i ich kandydatów na prezydenta Konina w I turze z lat 2002-2018.

Rok	Nazwa komitetu		Imię i nazwisko oraz wyniki kandydata na prezydenta						
	Wynik komitetu		W wyborach na prezydenta					W wyborach do rady miasta	
	Liczba głosów komitetu	% głosów komitetu	Liczba głosów	% głosów	Różnica głosów odnośnie komitetu	Wynik w I turze/ ilość kandydatów	Różnica głosów w % między kandydatem a komitetem	Liczba głosów na liście	% głosów w skali listy
Platforma Obywatelska RP									
2002	-		-						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	KW PO RP		Małgorzata Waszak						
	7 358	27,89	5 689	20,76	-1 669	2/5	-22,68	789	39,53
2010	KW PO RP		Wiesław Steinke						
	9 669	39,34	9 826	38,56	+157	1/5	1,62	1 412	42,45
2014	KW PO RP		Małgorzata Waszak						
	6 782	30,39	5 194	21,26	-1 588	2/7	-23,41	-	-
2018	KKW PN KO		Piotr Korytkowski						
	9 386	31,28	7 490	24,53	-1 896	2/6	-20,20	989	49,70

Kandydata na Prezydenta Michała Kotlarskiego) – 8,42%, 6) Karol Kuznowicz (KWW Alternatywa Dla Konina) – 4,82%; b) II tura: 1) P. Korytkowski – 55,81%, 2) Z. Chojnacki – 44,19%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

³⁹ Wyniki wyborów do RMKo w 2018 r.: 1) KW PiS – 9 mandatów, 2) KKW PNKO – 9, 3) KKW SLD LR – 3, 4) KWW Zmieniamy Konin – 0, 5) KWW Konin Miastem na Tak! Kandydata na Prezydenta Michała Kotlarskiego – 2, 6) KWW Alternatywa dla Konina – 0. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

⁴⁰ Procent głosów w skali listy kandydatów PNKO, którzy zdobyli mandat w 2018 r.: okręg nr 1 Sławomir Lorek (587 głosów) – 33,03% i Monika Lis (386) – 21,72%, okręg nr 2 W. Steinke (1649) – 52,27%, Urszula Maciaszek (573) – 18,16% i Janusz Zawilski (217) – 6,88%, okręg nr 3 Piotr Korytkowski (989) – 49,70% i Rafał Duchniewski (307) – 15,43%, okręg nr 4 Witold Nowak (855) – 34,70% i Marek Cieślak (574) – 23,30%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

⁴¹ Procent głosów w skali listy kandydatów PiS, którzy zdobyli mandat w 2018 r.: okręg nr 1 M. Waszkowiak (695 głosów) – 31,56% i S. Lachowicz (497) – 22,57%, okręg nr 2 Z. Chojnacki (1714) – 52,18%, Jakub Eltman (454) – 13,82% i K. Majewski (406) – 12,36%, okręg nr 3 Dominik Szopa (824) – 38,01% i Katarzyna Jaworska (586) – 27,03%, okręg nr 4 Jacek Kubiak (816) – 38,17% i Krystyna Leśniewska (413) – 19,32%. Źródło: www.pkw.gov.pl, [dostęp: 11.01.2024].

Prawo i Sprawiedliwość									
2002	-		-						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	KW PiS		Mariola Rakewicz						
	5 103	19,34	4 083	14,90	-1 020	4/5	-19,99	536	43,76
2010	KW PiS		Marek Waszkowiak						
	4 288	17,45	6 200	24,33	+1 912	3/5	44,59	590	49,58
2014	KW PiS		Marek Waszkowiak						
	6 114	27,39	4 132	16,91	-1 982	3/7	-32,42	520	39,39
2018	KW PiS		Zenon Chojnacki						
	9 793	32,64	9 305	30,48	-488	1/6	-4,98	1714	52,18

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych PKW, [dostęp: 05.01.2024].

WNIOSKI

Podczas wyborów samorządowych w 2002 r. zarówno w Kaliszu jak i w Koninie Platforma oraz PiS nie tylko nie zawiązały wspólnego komitetu POPiS, ale także żadna z tych partii nie utworzyła komitetu pod własną nazwą oraz nie wystawiła swojego kandydata na prezydenta miasta. Natomiast w każdych kolejnych wyborach oba ugrupowania wystawiały już kandydatów na radnych i prezydenta z własnych komitetów lub koalicyjnych, których nazwa pozwalała jasno określić wchodzące w jego skład ugrupowania. W Kaliszu za każdym razem oba ugrupowania wystawiały innych kandydatów na prezydenta. Nieco inaczej wyglądała sytuacja w Koninie, gdyż podczas elekcji w latach 2006 i 2014, Platforma wystawiła tę samą kandydatkę. Również PiS w latach 2010 i 2014 zgłosił tego samego pretendenta.

Analizując wyniki, widać, że żadne z obu ugrupowań nie tylko nie było w stanie wykreować tzw. wiecznego prezydenta⁴² (który pełniłby najwyższy urząd w mieście od 2002 r.), ale potrafiło wykreować jakiegokolwiek prezydenta, gdyż z wyjątkiem wyborów z 2018 r. w Koninie, w których ostatecznie zwyciężył kandydat PNKO, żadnemu ze wspomnianych ugrupowań nie udało się obsadzić stanowiska prezydenta miasta, nawet w sytuacji gdy osiągnano najlepsze wyniki do rady miasta. Świadczy to o nieodpowiednim doborze kandydatów.

W Kaliszu, żaden z kandydatów Platformy na prezydenta, nie osiągnął lepszego wyniku w rywalizacji o stanowisko prezydenta, od komitetu PO RP do rady miasta. Warto zaznaczyć, że żaden z pretendentów nawet nie zbliżył się do tego wyniku. W przypadku W. Sitarza aż 35,59% wyborców Platformy do rady miasta nie oddało głosu na tego kandydata, czyli aż jedna trzecia. Na G. Sapińskiego nie zagłosowało 26,27% zwolenników tej partii, czyli ponad jedna czwarta. Z kolei D. Grodzińskiego nie poparło 14,81% wyborców PNKO.

Równie słaby był dobór kandydatów Platformy w Koninie. Za pierwszym razem M. Waszak nie poparło 22,68% zwolenników wspomnianego ugrupowania do rady miasta, a w kolejnej elekcji aż 23,41%, czyli za każdym razem prawie jedna czwarta wyborców Platformy do RMKo. Z kolei za P. Korytkowskim nie opowiedziało się 20,20% stronn-

⁴² O zjawisku tzw. wiecznych prezydentów patrz szerzej: M. Drzonek, *Reelekcje prezydentów miast w wyborach bezpośrednich w Polsce*, Kraków 2013; M. Drzonek, *Wieczni prezydenci. Dwa przypadki trójmiejskie*, Kraków 2019.

ków PNKO, czyli jedna piąta (mimo to, w drugiej turze – jako jedyny kandydat PO RP – wygrał wybory na prezydenta, gdyż PNKO miało większą zdolność w ponownym głosowaniu do pozyskania elektoratu od innych kandydatów niż pretendent PiS). Tylko na W. Steinke zagłosowało o 1,62% więcej osób niż na komitet Platformy do rady miasta, czyli w tym przypadku poparcie było praktycznie wyrównane.

Z wyjątkiem elekcji z 2010 r. w obu miastach, niewiele lepszym doborem kandydatów w walce o stanowisko prezydenta wykazał się PiS. W Kaliszu na A. Rogackiego zagłosowało o 26,91% więcej zwolenników PiS, niż do rady miasta, czyli ponad jedna czwarta, a w Koninie M. Waszkowiaka poparło aż 44,59% wyborców więcej, czyli prawie połowa, co było absolutnym rekordem na tle wszystkich analizowanych pretendentów. W pozostałych przypadkach poparcie dla kandydata na prezydenta było dużo mniejsze. W Kaliszu W. Muth uzyskał aż o 41,60% mniej głosów niż komitet tej partii do rady miasta (co stanowiło prawie połowę). Z kolei na A. Plichtę nie oddało głosu 21,33% zwolenników PiS, a P. Kalety nie poparło 9,44% wyborców tej partii do RMKa.

Natomiast w Koninie w pierwszych swoich wyborach wspomniany M. Waszkowiak uzyskał poparcie o 44,59% większe, ale już podczas następnej elekcji za jego kandydaturą opowiedziało się aż 32,42% mniej zwolenników PiS niż do rady miasta, czyli jedna trzecia. Z kolei M. Rakiewicz nie poparło 19,99% stronników PiS. Zenona Chojnackiego nie poparło tylko 4,98%. Czyli w tym przypadku poparcie między kandydatem na prezydenta i do RMKo było na podobnym poziomie. Patrz tabela nr 3.

Tabela 3. Poparcie dla kandydatów PO RP i PiS na prezydentów miast względem komitetów z których startowali

Rok	Kandydaci na prezydenta w poszczególnych miastach											
	Kalisz						Konin					
	PO RP			PiS			PO RP			PiS		
	Różnica głosów w % między kandydatem a komitetem	Wynik na liście i na tle komitetu	% głosów w skali listy	Różnica głosów w % między kandydatem a komitetem	Wynik na liście i na tle komitetu	% głosów w skali listy	Różnica głosów w % między kandydatem a komitetem	Wynik na liście i na tle komitetu	% głosów w skali listy	Różnica głosów w % między kandydatem a komitetem	Wynik na liście i na tle komitetu	% głosów w skali listy
2002	-			-			-			-		
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	Witold Sitarz			Włodzimierz Muth			Małgorzata Waszak			Mariola Rakiewicz		
	-35,59	1/3	43,72	-41,60	1/1	40,59	-22,68	1/3	39,53	-19,99	1/1	43,76
2010	Grzegorz Sapiński			Adam Rogacki			Wiesław Steinke			Marek Waszkowiak		
	-26,27	1/2	37,37	+26,91	-	-	+1,62	1/1	42,45	+44,59	1/1	49,58
2014	-			Andrzej Plichta			Małgorzata Waszak			Marek Waszkowiak		
	-	-	-	-21,33	1/1	66,79	-23,41	-	-	-32,42	1/3	39,39
2018	Dariusz Grodziński			Piotr Kaleta			Piotr Korytkowski			Zenon Chojnacki		
	-14,81	1/1	63,26	-9,44	-	-	-20,20	1/2	49,70	-4,98	1/1	52,18

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych PKW, [dostęp: 05.01.2024].

Analizując wyniki widać, że zwycięstwa w wyborach prezydenckich i do rad miast – co interesujące – rzadko się pokrywały. Często prezydentem zostawał kandydat z innego komitetu niż ten, który osiągnął najlepszy wynik do rady miasta. W Kaliszu Platforma dwukrotnie osiągnęła najlepszy wynik do rady miasta, ale ani razu nie wygrała wyborów na prezydenta. Jeszcze bardziej interesująca była sytuacja w Koninie, gdzie podczas elekcji z lat 2006-2014 Platforma trzykrotnie osiągała najlepsze wyniki do rady miasta, przegrywając wybory na prezydenta. Natomiast w 2018 r., kiedy w RMKo zajęła drugie miejsce, to jej pretendent uzyskał elekcję na prezydenta, mimo że – jak wspomniano wyżej – otrzymał w pierwszej turze mniej głosów niż komitet PNKO do RMKo. Może to oznaczać, że nie tyle sama partia nie cieszyła się dużym poparciem wśród wyborców, ale przyczyną porażki w kolejnych wyborach prezydenckich był nieodpowiedni dobór kandydatów lub błędne strategie i taktyki wyborcze.

Z kolei komitet PiS w obu analizowanych miastach w latach 2006-2010 uzyskiwał dużo słabsze wyniki do rad miast niż Platforma. Sytuacja poprawiła się w dwóch ostatnich elekcjach, kiedy to PiS w Kaliszu w 2014 r. odniósł zwycięstwo, a w 2018 r. zajął drugie miejsce. Natomiast w Koninie w 2014 r. zajął drugą lokatę, a w 2018 r. pierwszy raz zwyciężył. Jednocześnie ani razu nie obsadził stanowiska prezydenta. Ta sytuacja pokazuje, że kandydaci PiS na prezydenta, również byli nieodpowiednio dobrani, gdyż poza 2010 r., uzyskiwali dużo niższe poparcie w walce o prezydenturę niż ich komitet do rady miasta. Patrz tabela 4.

Tabela 4. Wyniki kandydatów PO RP oraz PiS w wyborach na prezydentów miast w latach 2002-2018.

Miasto	Rok/partia									
	2002		2006		2010		2014		2018	
	PO RP	PiS	PO RP	PiS	PO RP	PiS	PO RP	PiS	PO RP	PiS
Kalisz	-/-	-/-	Nie/M/2	Nie/M/3	Nie/M/1	Nie/W/4	-/-/2	Nie/M/1	Nie/M/1	Nie/M/2
Konin	-/-	-/-	Nie/M/1	Nie/M/3	Nie/W/1	Nie/W/3	Nie/M/1	Nie/M/2	Tak/M/2	Nie/M/1

„Tak”/„Nie” – wygrał/przegrał wybory na prezydenta miasta; „W”/„M” – kandydat na prezydenta otrzymał więcej/mniej głosów, niż wszyscy kandydaci z jego komitetu do rady miasta; „-” – brak kandydata; **Cyfra** – oznacza miejsce jakie zajął komitet w wyborach do rady miasta.
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW, [dostęp: 05.01.2024].

Czy w takim razie można powiedzieć, że popularność kandydata do stanowiska prezydenta przekładała się na jego poparcie do rady miasta, tworząc z niego tzw. lokomotywę wyborczą? Okazuje się, że nawet kiedy we wspomnianych trzech przypadkach, w których kandydaci w wyborach na prezydenta uzyskiwali wyższe poparcie niż ich komitet do rady miasta, to będąc jednocześnie kandydatami do rady miasta, ich popularność nie przekładała się na większą liczbę mandatów dla ich listy. Można tak stwierdzić na podstawie analizy wyników w poszczególnych okręgach wyborczych. Jak widać w tabeli 5, na 12 przypadków, aż w 5 z nich kandydaci na prezydenta ubiegając się o mandat w radzie miasta, nie byli w stanie osiągnąć najlepszego wyniku w odniesieniu do wszystkich kandydatów na radnych ze swojego komitetu. Tu gorzej wypadli pretendenci Platformy, bo na 6 przypadków kandydowania do rady miasta (po 3 w Kaliszu i Koninie), w odniesieniu do 4 elekcji, kandydat na prezydenta nie osiągnął na tle swojego komitetu najlepszego wyniku do rady miasta (po dwa razy w Kaliszu i Koninie). W przypadku PiS

sytuacja była dużo lepsza, bo na 6 przypadków (2 w Kaliszu i 4 w Koninie), tylko w 2014 r. w Koninie kandydat PiS na prezydenta nie osiągnął najlepszego wyniku na tle swojego komitetu do rady miasta.

Warto podkreślić, że bez względu na to, czy na listach do rady miasta znajdował się kandydat na prezydenta czy nie, to liczba zdobytych mandatów w innych okręgach lub podczas innych elekcji, była podobna. Wyniki niewiele się od siebie różniły, także bez względu na to, czy na kandydata na prezydenta zagłosowało więcej lub mniej osób, w odniesieniu do jego komitetu do rady miasta. Patrząc z tego punktu widzenia, wydaje się, że osoby kandydatów na prezydentów miast, w odniesieniu do kandydatów Platformy oraz PiS, nie mają aż tak dużego wpływu na wynik ich komitetów do rad miast.

Okazuje się, że poparcie, jakim cieszą się kandydaci na prezydenta, ma głównie znaczenie w rywalizacji o stanowisko prezydenta i nie przekłada się na wyniki komitetu do rady miasta. To z kolei powoduje przypuszczenie, że albo kandydaci na prezydentów miast promują głównie siebie albo zaufanie, jakie wyborcy pokładają w danym kandydacie, nie przekłada się na zaufanie wobec kandydatów startujących z jego komitetu do rady miasta i odwrotnie, zaufanie pokładane w komitecie i jego kandydatach do rady miasta nie musi się przekładać na zaufanie wobec kandydata na prezydenta wystawionego przez ten komitet. Patrz tabela 5.

Tabela 5. Wyniki komitetów PO RP oraz PiS w poszczególnych okręgach do rad miast w latach 2002-2018 z zaznaczonymi wynikami kandydatów na prezydenta miasta

Miasto	Kalisz										Konin											
	PO RP						PiS						PO RP					PiS				
Nr okręgu	1	2	3	4	5	R ^a	1	2	3	4	5	R ^a	1	2	3	4	R ^a	1	2	3	4	R ^a
	Zdobyte mandaty						Zdobyte mandaty						Zdobyte mandaty					Zdobyte mandaty				
2002	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	1	1/3	1	1	1	5	1	1	1	1	1	5	2	3	1	3	9	1	1/1	1	1	4
2010	1/2	1	1	2	1	6	1	1	0	1	1	4	3	3/1	2	3	11	1/1	2	0	1	4
2014	1	1	1	1	1	5	1	1/1	1	1	1	5	2	3	2	2	9	2/3	3	2	2	9
2018	2	2	2	2/1	-	8	1	2	2	2	-	7	2	3	2	2	9	2	3/1	2	2	9
WM ^b	5	5	5	5	5	25	5	5	5	5	5	25	5	7	5	6	23	5	7	5	6	23
WM ^c	6	5	6	6	-	23	6	5	6	6	-	23	-									

^a „R” – łączna liczba mandatów jaką zdobył komitet.

Pogrubioną czcionką zaznaczono wyniki kandydatów na prezydenta miasta. Pierwsza cyfra oznacza wynik na liście, z której ubiegał się o mandat w radzie miasta, druga cyfra oznacza, jaki wynik uzyskał w odniesieniu do wszystkich kandydatów danego komitetu; ^b Liczba wszystkich mandatów do zdobycia w poszczególnych okręgach wyborczych oraz w całej radzie miasta. W Koninie w latach 2002-2018 oraz w Kaliszu latach 2002-2014; ^c Liczba wszystkich mandatów do zdobycia w poszczególnych okręgach wyborczych oraz w całej radzie miasta w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW, [dostęp: 05.01.2024].

Warto zaznaczyć, że jeżeli spojrzeć się, jacy kandydaci najczęściej wygrywali wybory prezydenckie w analizowanych miastach, czy startujący pod szyldem konkretnego ugrupowania, czy z komitetu nie zawierającego nazwy partii, to zobaczy się zupełnie odmienną specyfikę co do preferencji wyborczych mieszkańców analizowanych miast. Mieszkańcy Kalisza we wszystkich elekcjach popierali kandydatów startujących bez partyjnego

szyldu (2002-2010 zwyciężał J. Pęcherz, 2014 G. Sapiński, a w 2018 K. Kinastowski). Natomiast zupełnie odwrotna sytuacja wystąpiła w Koninie, gdyż tu w każdych wyborach wygrywał pretendent (2002 i 2006 K. Pałasz, 2010 i 2014 J. Nowicki) startujący z komitetu SLD (w różnych konfiguracjach koalicyjnych), a w elekcji z 2018 r. P. Korytkowski z PNKO. Patrz tabela 6.

Tabela 6. Wyniki wyborów (trzy pierwsze miejsca) na prezydenta miasta w Kaliszu i Koninie w latach 2002-2018

Miasto	Rok									
	2002		2006		2010		2014		2018	
	I tura	II tura	I tura	II tura	I tura	II tura	I tura	II tura	I tura	II tura
Kalisz	SLD-UP ^a	X ^b	X ^b	-	X ^b	-	X ^b	X ^p	X ^s	X ^s
	X ^b	SLD-UP ^a	PO RP ^g	-	PiS ^l	-	X ^p	X ^b	KO ^t	KO ^t
	X ^c		PiS ^h	-	PO RP ⁱ	-	SLD ^q		PiS ^y	
Konin	SLD-UP ^d	-	LiD ⁱ	LiD ⁱ	PO RP ^m	SLD ⁿ	SLD LR ^r	SLD LR ^r	PiS ^v	KO ^w
	X ^c		PO RP ^j	PO RP ^j	SLD ⁿ	PO RP ^m	PO RP ^j	PO RP ^j	KO ^w	PiS ^v
	X ^f		X ^k	PO RP ^j	PiS ^o	PO RP ^m	PiS ^o	PO RP ^j	SLD LR ^r	

^a Z. Włodarek (KKW SLD-UP); ^b J. Pęcherz (KWW „Samorządny Kalisz”); ^c W. Bachor (KWW „Naprzód Kalisz”); ^d K. Pałasz (KKW SLD-UP); ^e M. Waszkowiak (KWW „Wasz Konin”); ^f B. Boroński (KWW „Prawo i Rodzina” w Koninie); ^g W. Sitarz (KW PO RP); ^h W. Muth (KW PiS); ⁱ K. Pałasz (KKW LiD); ^j M. Waszak (KW PO RP); ^k M. Henke (KWW Obywateli Ziemi Konińskiej); ^l A. Rogacki (KW PiS); ^m W. Waszak (KW PO RP); ⁿ W. Steinke (KW PO RP); ^o J. Nowicki (KW SLD); ^p M. Waszkowiak (KW PiS); ^q G. Sapiński (KWW Wspólny Kalisz); ^r K. Pawliczak (KKW SLD LR); ^s J. Nowicki (KKW SLD LR); ^t K. Kinastowski (KWW Wszystko i Samorządny Zgodnie dla Kalisza); ^u D. Grodziński (KKW PNKO); ^v P. Kaleta (KW PiS); ^w Z. Chojnacki (KW PiS); ^x P. Korytkowski (PNKO); ^y J. Nowicki (KKW SLD LR).

Zródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów PKW, [dostęp: 05.01.2024].

UWAGI KOŃCOWE

Analizując wyniki wyborcze kandydatów na prezydentów miast wystawianych przez PO RP (w tym PNKO) oraz PiS, można stwierdzić, że władzom tych ugrupowań zarówno w Kaliszu jak i w Koninie, nie udało się wykreować ze swoich szeregów tzw. wiecznych prezydentów. Należy zaznaczyć, że w analizowanych miastach najdłużej – bo przez trzy kadencje – urząd prezydenta Kalisza pełnił Janusz Pęcherz, startując jako kandydat niezależny z własnego komitetu, w konkurencji do m.in. kandydatów partyjnych.

To, że Platforma oraz PiS przegrywały wybory na prezydenta, nie zawsze było efektem ich niskiej popularności w danym mieście. Okazało się, że można wygrywać kolejne wybory do rady miasta (a więc cieszyć się wysoką popularnością), a mimo to ponosić porażki w wyborach prezydenckich (nie pomogło tu nawet dwukrotne wystawienie w Kaliszu przez PiS ówczesnych posłów A. Rogackiego i P. Kaletę wywodzących się z tej części województwa wielkopolskiego). Oznacza to, że oprócz samej popularności ważny jest dobór odpowiedniego kandydata i strategii wyborczej, zwłaszcza przy tak dużej personalizacji (prezycjonalizacji⁴³) tych wyborów, gdzie jak się okazuje, wyborcy częściej niż na sztyld partyjny, patrzą na to, kto ma objąć stanowisko prezydenta. Gdyby tak nie było, to przede wszystkim w Koninie w latach 2006-2014 pretendenci Platformy zwyciężaliby w wyborach na prezydenta miasta.

⁴³ Na temat prezycjonalizacji wyborów patrz szerzej: W. Peszyński, *Prezycjonalizacja kampanii wyborczych. Przypadek polskich elekcji parlamentarnych w latach 2005-2019*, Toruń 2023.

Należy też podkreślić, że w przypadku kandydatów na prezydenta z obu analizowanych partii, żaden nie okazał się tzw. lokomotywą wyborczą do rady miasta. Trudno też mówić, że mieliśmy do czynienia z beneficjentami szyldu partyjnego, gdyż najczęściej – jak to widać na wspomnianym przykładzie Konina – sam szyld Platformy okazywał się niewystarczający do wygrania wyborów prezydenckich, mimo regularnych zwycięstw tej partii do rady miasta.

KANDYDACI PLATFORMY OBYWATELSKIEJ RP ORAZ PRAWA I SPRAWIEDLIWOŚCI NA PREZYDENTÓW MIAST W KALISZU I KONINIE. „LOKOMOTYWY WYBORCZE” CZY BENEFICJENCI PARTYJNEGO SZYLDU?

Słowa kluczowe: wybory samorządowe; prezydenci miast; Wielkopolska; preferencje wyborcze; Platforma Obywatelska; Prawo i Sprawiedliwość, Konin, Kalisz

Artykuł dotyczy kandydatów na prezydentów miast w wyborach z lat 2002-2018 w Wielkopolsce Wschodniej. Celem artykułu jest przeanalizowanie, którzy z pretendentów spełnili rolę tzw. lokomotyw wyborczych w wyborach do rad miast, a którzy swój wynik zawdzięczają szyldowi komitetu/partii, z którego startowali. Analizie poddano dwie największe i najpopularniejsze w skali kraju partie: Platformę Obywatelską RP oraz Prawo i Sprawiedliwość. W artykule wykorzystano metodę analizy porównawczej.

Przeanalizowano, czy większym poparciem wśród wyborców cieszył się kandydat na prezydenta, czy łącznie więcej głosów otrzymywali kandydaci z danego komitetu do rady miasta? Ilu z nich zdobyło stanowisko prezydenta? Czy kandydaci na prezydenta rywalizowali także o mandat w radzie miasta oraz czy odnieśli sukces i jaki mieli udział w zdobytych głosach przez daną listę? Pozwoliło to sprawdzić, czy decyzje władz Platformy oraz PiS, co do wyboru kandydata na prezydenta, były korzystne dla partii.

MAYORAL CANDIDATES OF THE CIVIC PLATFORM AND THE LAW AND JUSTICE IN THE CITIES OF KALISZ AND KONIN. „ELECTORAL DRIVERS” OR BENEFICIARIES OF THE PARTY BANNER?

Keywords: local government elections; city mayors; Greater Poland; voting preferences; Civic Platform; Law and Justice, Konin, Kalisz

The article discusses candidates running for city mayors in the 2002-2018 elections in the eastern part of Greater Poland. It analyses which of the candidates can be referred to as “electoral locomotives” in the local elections and which of them owe their results to their electoral committee or party. The analysis focuses on the two largest and most popular parties in the country: Civic Platform and Law and Justice. The narrative is based on the comparative analysis method.

The article attempts to answer the following questions: Was major support among voters won by individual candidates or candidates representing a specific committee? How many of these candidates were elected? Did mayoral candidates also run for city council? Were they successful? How many votes did they win and what was the vote breakdown by candidate lists? The answers enabled to determine whether candidatures put forward by the Civic Platform and Law and Justice proved to be in the parties' favour.

Bibliografia

Opracowania:

- Chrobak P. (2014), *Wybory samorządowe w Szczecinie na tle Pomorza Zachodniego w latach 1990-2010. Preferencje wyborcze mieszkańców regionu zachodniopomorskiego*, Szczecin
- Drzonek M. (2013), *Reelekcje prezydentów miast w wyborach bezpośrednich w Polsce*, Kraków
- Drzonek M. (2019), *Wieczni prezydenci. Dwa przypadki trójmiejskie*, Kraków
- Drzonek M. (2015), *Wskaźniki badania pozycji politycznej „wiecznych prezydentów”*, „Acta Politica”, nr 33
- Flis J. (2007), *Głos preferencyjny – złudzenie wyboru*, [w:] *Oblicza polskiego systemu politycznego*, red. B. Krauz-Mozer, K. Sobolewska-Myślik, Toruń
- Flis J. (2014), *Złudzenia wyboru*, Kraków
- Kowalczyk K. (2014), *Prezydencjalizacja wyborów samorządowych w Szczecinie w 2010 r.*, [w:] *Partyjnie czy bezpartyjnie. Szkice o zdobywaniu władzy lokalnej*, red. M. Drzonek, Szczecin
- Matyja R. (2015), *Zachowania wyborcze mieszkańców miast w latach 1990-2015 a afiliacje polityczne ich prezydentów po 2002 roku*, „Acta Politica”, nr 33
- Musiał-Karg M. (2014), *Partyjnie czy niepartyjnie? Wybory samorządowe w woj. lubuskim, pomorskim oraz wielkopolskim*, [w:] *Partyjnie czy bezpartyjnie. Szkice o zdobywaniu władzy lokalnej*, red. M. Drzonek, Szczecin
- Peszyński W. (2023), *Prezydencjalizacja kampanii wyborczych. Przypadek polskich elekcji parlamentarnych w latach 2005-2019*, Toruń
- Peszyński W. (2012), *Zjawisko prezydencjalizacji kampanii samorządowych. Przykład wyborów 2010 roku w województwie kujawsko-pomorskim*, [w:] *Media i marketing polityczny*, red. M. Jeziński, W. Peszyński, A. Seklecka, Toruń

Netografia:

- www.pkw.gov.pl. jav,
Przegląd prasy. Galeria Amber i radny wykluczony z PO, www.wkaliszu.pl, 26.03.2014.